

***Společnost
pro trvale udržitelný život***

STUŽ

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK

2008

Krátká 26, 100 00 Praha 10
poštovní adresa: Krkonošská 1, 120 00 Praha 2
e-mail: [**eva.vavrouskova@ecn.cz**](mailto:eva.vavrouskova@ecn.cz)
<http://www.stuz.cz>

IČO 47608277
Číslo účtu 3944349/0800

SPOLEČNOST PRO TRVALE UDRŽITELNÝ ŽIVOT (STUŽ)

je dobrovolná nezisková nevládní organizace (občanské sdružení), která vznikla v září 1992 z iniciativy prvního ministra životního prostředí Československa Josefa Vavrouška.

Poslání a cíle STUŽ

Základním cílem Společnosti je hledání cest směřujících k trvale udržitelnému vývoji lidské společnosti, k přiblížení se ideálům humanismu a zároveň ideálům harmonie vztahů mezi člověkem a přírodou, s cílem zachovat život ve všech jeho formách a chránit přírodu jako celek, a to s vědomím odpovědnosti vůči dnešním i budoucím generacím. Svou činnost zaměřujeme na zkoumání a vytváření předpokladů trvale udržitelného způsobu života na místní, regionální, národní i globální úrovni. Přechod na trvalou udržitelnost chápeme jako jedinou alternativu k trendům prohlubujícím ekologickou krizi, jež by v místním a posléze i globálním měřítku devastovala biosféru i společnost. Zároveň nezastíráme, že přechod společnosti na trvale udržitelný způsob života si v budoucích několika desetiletích vyžaduje zásadní a mnohostranné změny ve společenském vědomí. Jedním z našich cílů je proto i studium společenských aspektů a rizik předpokládaných budoucích změn.

Organizace STUŽ

Organizační struktura:

Nejvyšším orgánem STUŽ je valné shromáždění, které volí předsedu, předsednictvo, revizní komisi a čestné předsednictvo. Předsednictvo pak ze svého středu volí tři místopředsedy. Organizační záležitosti STUŽ řeší tajemník (tajemnice), podvojně účetnictví zpracovává kvalifikovaná účetní.

STUŽ působí na celém území České republiky a je členěna do *regionálních poboček*, které si volí své vlastní předsednictvo.

Aktivity STUŽ

A. Řešené projekty

- **Zvýšení povědomí občanů Prahy o klíčových problémech životního prostředí a udržitelného rozvoje II**, doba trvání projektu 1.9.2007 – 30.7.2008, financováno z grantu Magistrátu hl.m. Prahy
- **Sborník z workshopu *Stopa Ivana Dejmala a my***, financováno z grantu od Heinrich Böll Stiftung

- **Analýzy místních Agend 21.** Těžiště práce spočívá v průzkumu a popisu, jakým způsobem je místní Agenda 21 chápána a používána v obcích, které se rozhodly její principy využívat ve své samosprávě. Smlouva s MTP
- **PASDEL** – spolupráce na projektu s Univerzitou Karlovou: příprava elektronických učebních textů Enviwiki a e-learningových programů pro studenty VŠ
- **Informační a vzdělávací program pro využití biotechnologií v oblasti životního prostředí a udržitelného rozvoje,** projekt skončil v lednu 2008. financováno z grantu z ESF

B. Pravidelné diskusní semináře na Novotného lávce

8. ledna	Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj -
5. února	Evropská strategie udržitelného rozvoje - Jak je na tom Česko?
4. března	Valné shromáždění
1. dubna	Energetika ve světle klimatických změn
6. května	Udržitelná architektura
3. června	Priority pro české předsednictví EU v oblasti životního prostředí
2. září	Jemné a ultrajemné částice
7. říjen	Skleníkové děti
4. listopad	Byli jsme naivní? Listopad 89 po 19ti letech“
2. prosinec	Římský klub a Meze růstu po 40ti letech

C. Workshop Stopa Ivana Dejmal a my

Ve spolupráci s Ligou ekologických alternativ uspořádala STUŽ 17. června 2008, 4 měsíce po smrti Ivana Dejmal, v Mánesu workshop Stopa Ivana Dejmal a my. Účastníky panelu byli jeho předrevoluční přátelé a spolupracovníci (publicisté Petruška Šustrová a Jiří Černý, ekolog Pavel Šremer), tak spolupracovníci z ministerstva životního prostředí z doby jeho ministrování (Martin Říha, Svatomír Mlčoch, Mojmír Vlašín) i kolegové z pozdějších dob, kdy působil v roli uznávaného ekologického experta a často i jednoho z lídrů hnutí (Ivan Rynda, Jiří Dlouhý, Zuzana Drhová, Jan Kruml, Eduard Kavala, Mojmír Kovář, Martina Pásková, Václav Petříček, Jan Zapletal – v zastoupení Miloslava Šindlara, Josef Seják...).

D. Diskusní podvečery v Literární kavárně v Řetězové ulici

18. března	Proměny Sudetské krajiny, Zmizelé Sudety. Připravil a přednášel Martin Říha
27. května	Památné stromy - připravila a přednášela Marie Hrušková, autorka knih o památných stromech, např. Paměť stromů (spolu s Bedřichem Ludvíkem), Kult stromů v zemních Koruny České a Tajemství starého dubu (spolu s Andreou Soukupovou a Jaroslavem Turkem).
24. června	letní STUŽOVRAT – tradiční setkání pod záminkou přivítání léta a oslavy letního slunovratu
16. prosince	zimní STUŽOVRAT – čtení poezie z oblasti životního prostředí

I. Memoriál Josefa a Petry Vavrouškových

Setkání slovenských a českých „stuťáků“ a jejich příznivců k uctění památky Josefa a Petry Vavrouškových se konalo v Bobrovci u Liptovského Mikuláše v penzionu Jurika poslední letní víkend 19. - 21. září 2008.

Z české a moravské strany se tentokrát zúčastnili z Pražanů Eva Vavroušková, Pavel Šremer se synem Petrem a Martin Říha, z Hradce Králové dorazil Mírek Petr, z Olomouce pak rodina Pavla Nováčka. Účast ze Slovenska byla pochopitelně bohatší a nechyběly v ní tradiční stálice jako Maňo Huba a další.

J. Regionální pobočky / skupiny

a) Vznik nové regionální skupiny Kulivá Hora

V sobotu 7.6.2008 se sešlo 11 občanů z chatové osady a obce Roblína i osady Kaly a založili regionální skupinu STUŤ Kulivá hora. Náplní skupiny je aktivní účast při ochraně přírody a krajiny v chráněné krajinné oblasti Český kras, v okolí Kulivé hory. Do vedení skupiny byli zvoleni *Pavel Karpíšek* a *Hana Řezníčková*. Název skupiny byl zvolen podle vrchu a stejnojmenné přírodní rezervace Kulivá hora, která zahrnuje svahy nad potokem Švarcava, tekoucím do cca 3 km vzdálených Černošic, kde se vlévá do Berounky. Název je dvojnásobný - evokuje i efekt, kterého by skupina ráda dosáhla. Zájemci mají možnost kontaktovat skupinu na e-mailové adrese hanarezna@centrum.cz.

b) Východočeská regionální pobočka - zpráva o činnosti za rok 2008

První polovina roku byla především ve znamení naší podpory zařazení čtyř hradeckých a blízkohradeckých hodnotných přírodních lokalit do evropského systému ochrany přírody Natura 2000. Jednali jsme s odborníky přírodovědci a vypracovali text, který následně, počátkem dubna minulého roku vyšel, díky podpoře členů předsednictva, jako stanovisko STUŤ č.112.

V tomto stanovisku jsme jednak podpořili příslušný státní orgán ochrany přírody, tedy AOPK, jednak jsme byli vedeni snahou přispět k odblokování zamrzlého jednání mezi magistrátem města HK a právě touto agenturou.

Součástí stanoviska byla i výzva vedení města Hradce Králové, aby v souladu s moderními požadavky na ochranu přírodního bohatství přehodnotilo svůj negativní postoj k převedení oněch čtyř navržených evropsky významných lokalit do soustavy Natura 2000. Vyjádřili jsme přesvědčení, že vstřícným postojem v této věci lze dospět k dohodě s orgány ochrany přírody tak, aby omezení pro majitele a užitivatele pozemků byla co nejmenší, abychom dostali i mezinárodní závazkům v ochraně přírody, ale hlavně, abychom zajistili odpovídající ochranu toho nejcennějšího, co v naší přírodě máme.

Bohužel, toto stanovisko STUŤ se setkala ze strany vedení města s odmítnutím.

Jednou z viditelných projevů našeho boje za Naturu 2000 byla cykloexkurze právě po oněch přírodně bohatých ostrůvcích, začleněných pro výskyt vzácných živočichů do evropsky významných lokalit (pro fajňšmekry: jedná se především o čolka velkého, vátku jasnoskvrnnou, modráska očkovaného, modráska bahenního a šidélko ozdobné - jediný výskyt v ČR). O tomto populárně-poznávacím výletě informoval i regionální tisk.

Do jarního období spadá i náš podíl na organizaci populární hradecké akce Kola v přírodě, sportovně-poznávacím výšlapu pro malé i velké cyklisty do místních lesů. Tradičně zajišťujeme atraktivní projížďky pro děti na povozech tažených severskými pejsky, a také informační koutek s lesníky.

I v loňském roce jsem se věnovali našemu každoročnímu projektu nazvaném Ekologické výukové programy. Jedná se o besedy o životním prostředí pro žáky a studenty základních a středních škol. Besedy s odborníky v oblasti ochrany přírody a životního prostředí, s profesionály i se zkušenými dobrovolníky, a také s dalšími zajímavými lidmi, kteří mají k této oblasti blízko. V tomto projektu nás podpořila Nadace Veolia Voda v rámci svých Minigrantů. Jednalo se ale o skromnější finanční příspěvek, takže naše nabídka se tentokrát omezila jen na pár škol přímo v Hradci Králové.

Tradičním naším příspěvkem k zářijovému Evropskému týdnu mobility je Ekofilm se zaměřením na vliv dopravy na ŽP a na podporu šetrných forem dopravy jako je chůze, cyklistika a hromadná doprava.

Ekologické filmy pro děti a mládež k Evropskému týdnu mobility považujeme za nenásilnou a účinnou cestu jak pozitivně zapůsobit na stovky budoucích občanů, a to s relativně malými vstupními náklady. Na akci ETM spolupracujeme s magistrátem, MŮP a Besipem.

Loni jsme náš speciální filmový program nabídli i dalším městům v kraji participujících na evropské iniciativě (Hořice v P., L. Bělohrad, Nové město n. M. a Kostelec n. O). Nabídku nakonec využily jen Lázně Bělohrad.

Ze stručného výčtu naší činnosti si zaslouží ještě připomenutí dlouhodobé úsilí o zlepšení podmínek cyklistické a pěší dopravy v Hradci Králové. V loňském roce jsme různé návrhy a připomínky, včetně podnětů veřejnosti, projednávali s dopravním inspektorátem, jakož i s dopravním a koncepčním odborem hradecké radnice.

Východočeská pobočka děkuje všem, kteří ji v minulém roce podpořili, zvláště pak tajemnici Evě Vavrouškové a předsedovi Jirkovi Dlouhému.

Miroslav Petr, předseda Východočeské pobočky. STUŽ
Hradec Králové

c) Českolipská regionální pobočka – zpráva o činnosti za rok 2008

Pobočka v loňském roce trochu polevila ve svém obvyklém nasazení, což bylo mimo jiné způsobeno i tím, že někteří její členové kandidovali v senátních či krajských volbách, případně pomáhali s předvolební propagací. Asi nikoho neudiví, že dotčeným politickým subjektem byla Strana zelených.

To polevení se projevilo zejména v poklesu počtu účastí ve správních řízeních o kácení zeleně, tedy v tom, co dlouhodobě představuje převážnou část náplně činnosti pobočky. Do 31.12. 2008 šlo celkem o 31 ukončených řízení, zatímco v roce 2007 jich bylo téměř padesát (asi desítky řízení zahájených v roce 2008, jichž je pobočka účastníkem, přechází do roku 2009 – viz též níže). Projevuje se tu také dlouhodobá bolest činnosti pobočky, totiž že ze současných deseti jejích členů (stav k 31.12.2008) se jich její práce víceméně pravidelně zúčastní jen zhruba třetina. A právě ti se také nějakým způsobem angažovali v loňských volbách.

Přesto pobočka dosáhla zejména ve 2.pololetí některých úspěchů. Tak třeba Krajský úřad na základě odvolání STUŤ vrátil odboru životního prostředí k novému projednání rozhodnutí o pokácení několika stovek stromů v průmyslové zóně města.

Nejde sice většinou o zeleň vysoce kvalitní, avšak přesto velmi důležitou, protože v budoucnu bude tvořit hygienickou bariéru, oddělující město od připravované přeložky frekventované silnice I/9. Kauza je charakteristická též jako příklad, jak správní orgány ať příliš snadno ustupují tlaku místní podnikatelské lobby. O vykácení stromů požádal kontroverzní místní podnikatel, a zdůvodnil svou žádost mj. tím, že stromy rostou příliš blízko zdi ohraničující jeden z jeho podniků a že usnadňují vnikání různých nenechavců do areálu. Přitom ovšem tento důvod by se mohl týkat jen velmi malého procenta stromů požadovaných k vykácení. Příznačné je i to, že prvoinstanční správní orgán jako náhradu vzniklé ekologické újmy nařídil náhradní výsadbu 7 (slovy sedmi!) lipek!

Několik úspěšných odvolání proti jeho rozhodnutí vedlo OŤP českolipského MěÚ přece jen snad k tomu, že více přihlíží k názoru pobočky. Projevilo se to třeba tím, že zcela zamítl poslední loňské žádosti o kácení v obytných čtvrtích na městských pozemcích, zdůvodňované pravda důvody, které by stejně jen s obtížemi vyhověly §8 Zákona 114/1992 Sb. (padání listí či jehličí na zaparkované automobily, křik dětí využívací stromy ke svým hrám, či populární „stínění“, které není prokázáno objektivním měřením a které je spíše stíněním výhledu na ulici,...).

Také na místní poměry neobvyklou štědrostí nařízené náhradní výsadby v jednom z případů, kdy za čtyři k vykácení povolené stromky bylo nařízeno vysadit celkem 9 nových, pravda v lokalitě asi 500 metrů vzdálené, kde již nebudou plnit hygienické funkce zmírňování negativních následků dosti silného automobilového provozu. STUŤ původně požadovala tyto relativně mladé stromky přesadit poblíž původního stanoviště, což nakonec OŤP řádateli alespoň doporučila (nad rámec nařízené náhradní výsadby), pouze však u dvou (menších) stromků ze zmíněných čtyř.

Na druhé straně se (alespoň dle dojmu STUŤ) nadále projevuje poněkud rozdílný přístup k jednotlivým řádatelům dle jejich socioekonomického statusu. Zdá se, že vlivnější nebo jen sociálně výše postavení místní jednotlivci dosáhnou povolení ke kácení snadněji než ostatní, a to při porovnatelně závažných důvodech žádosti. Minimálně v jednom případě to vzbudilo i pozornost odvolacího orgánu. Jeho zástupce v rozhovoru se zástupcem STUŤ neoficiálně vyjádřil podivení nad tím, že povolení ke kácení krásných, zdravých jehličnanů na relativně velkém pozemku, zdůvodněné zejména budoucí rekonstrukcí domu na pozemku, nebylo ani vázáno na platné stavební povolení.

Z další činnosti pobočky v loňském roce lze uvést například vyjádření k záměru firmy Provodínské písky a.s. zvýšit množství těžené suroviny nad 1 milión tun ročně, což by s sebou neslo jednak větší zátěž životního prostředí (provoz 750 nákladních aut denně, navíc v oblasti hojně využívané k příměstské denní rekreace obyvatel České Lípy), jednak by mohlo vést ke zvýšenému ohrožení pro město životně důležitého zdroje pitné vody (CHOPAV). Navíc by došlo i k negativnímu zásahu do krajinného rázu, neboť součástí záměru je i vybudování dalšího mostu přes železniční trať v charakteristické rovinaté krajině v okolí Máchova jezera. Věříme, že i zásluhou pobočky bylo firmě uloženo doplnit a kvalitněji zpracovat narychlo vypracovanou EIA na zmíněný záměr a zpracovat tam alespoň některé z jejich konkrétních připomínek.

Pobočka se vyjadřovala těž k záměru firmy Johnson Controls Autobaterie s.r.o. vybudovat v průmyslové zóně nové parkoviště na ploše cca 1/3 hektaru, kde je v současné době zelená plocha zachytávající minimálně část škodlivin unikajících z podniku (ročně 65 kg olova a 150 kg kyseliny sírové). Hlavní námitkou pobočky bylo, že nebyly vyčísleny následky úbytku zeleně (původní parkoviště má být zastavěno novými objekty firmy) a chyběla i zmínka o kompenzačních opatřeních. Tato záležitost ještě není uzavřena.

V lednu 2008 Český báňský úřad sice zamítl odvolání občanských sdružení (a mezi nimi i pobočky STUŽ) proti povolení takzvaných zajišťovacích prací v lomu na známém kopci Tlustec (měli jsme podezření, zda nejde o pokus obejít zrušené povolení k těžbě), nic ale nezměnil na povinnosti firmy GO Point nechat vypracovat novou EIA před případným obnovením těžby. Od té doby jsme nezaznamenali v lokalitě žádnou činnost firmy, ani jsme nebyli obvodním báňským úřadem informováni o jakémkoliv nově zahájeném řízení ve věci těžby.

Již tradičně pobočka připomínkovala návrh nového regionálního železničního řádu. Alespoň k některým jejím připomínkám bylo přihlédnuto.

Členové pobočky a její příznivci se zúčastnili i tradičního jarního úklidu Lužických hor a rovněž akce pro veřejnost, také již tradiční českolipské cyklojízdy ke Dni Země, jíž se zúčastnila spolu s hlavním organizátorem, místní skupinou Hnutí Duha a dalším občanským sdružením Tom Chippewa. Společně podepsali i tiskové prohlášení věnované opět se zhoršujícímu stavu ovzduší (přebujelý individuální automobilismus, návrat k nekvalitní palivům v lokálních topeništích,...).

Pobočka si nemůže stěžovat ani na nezájem médií, která tak přirozeným způsobem pomáhají propagovat její činnost. Nejčastěji ten zájem projevuje regionální tisk (českolipská mutace Deníku), ale někdy i média celostátní. Například v květnu loňského roku to byla ČT, natáčení její reportáže o nelegálním kácení stromů při výstavbě jednoho českolipského obchodního areálu se zúčastnil i zástupce českolipské STUŽ. Snad i ta reportáž přispěla k tomu, že MTP zamítlo odvolání stavební firmy proti pokutě, jíž jí udělil liberecký inspektorát ČIZP.

Miroslav Hudec, Statutární zástupce českolipské reg.pobočky STUŽ
Česká Lípa

K. Ostatní

Členové STUŽ v Praze i v regionálních pobočkách a skupinách prosazovali neformálně principy trvalé udržitelnosti života v rámci svých zaměstnání a dalších mimopracovních aktivit, přednášek, výuky na školách apod.

Čestné předsednictvo

Doc. MUDr. Martin Bojar
Blanka Bohdanová
MUDr. Jan Cimický, Csc
Táňa Fišerová
Doc. Fedor Gál, DrSc
Prof. RNDr. Emil Hadač, DrSc.,i.m.
Hazel Henderson
RNDr. Mikuláš Huba
Jaroslav Hutka

Doc. RNDr. Čestmír Jech, CSc., i.m.
Jiřina Juláková
Jan Kačer
Prof. Dr. Erazim Kohák
Prof. Hana Librova
Ing. Jaroslav Stoklasa, CSc.
Jana Štroblová
Doc. Ing. Josef Vavroušek, CSc., i.m.
Prof. Dr. Zdeněk Veselovský, DrSc.

Předsednictvo

předseda: Jiří Dlouhý

místopředsedové: Jiří Roth
Eva Rychlíková
Eva Tylová

členové: Ivan Dejmal
Marcela Křížová
Jiří Kulich
Jiří Nečas
Pavel Šremer

Tajemnice: Eva Vavroušková

Účetní: Dana Kopanicová

Revizní komise

Jaroslav Mejzr
Miroslav Punčochář

Pobočky s právní subjektivitou:

Chomutovská předseda Jiří Roth
Východočeská předseda Miroslav Petr
Českolipská předseda Miroslav Hudec
Karlovarská předseda Pavel Ťlebek

Regionální skupiny bez právní subjektivity

Jizerskohorská předseda Zdeněk Joukl
Kulivá Hora vedení skupiny Pavel Karpíšek a Hana Řezníčková

Předsednictvo zvolené valným shromážděním 3. března 2009 na dvouleté období:

Předsedou byl zvolen Jiří Dlouhý

členy předsednictva : Pavel Šremer, Eva Rychlíková. Jiří Nečas Jiří Fencl. Jiří Roth, Eva Horová

revizní komise byla zvolena ve složení Jaroslav Mejzr, Miroslav Punčochář

Poděkování

- ✓ Děkujeme Ministerstvu životního prostředí, Magistrátu hl. m. Prahy a Evropskému sociálnímu fondu, díky jejichž grantům byla umožněna naše činnost.
- ✓ Děkujeme také všem členům STUŤ a jejím příznivcům, kteří zaplatili vyšší členské příspěvky, případně poskytli finanční dar a tím přispěli k tomu, že jsme mohli provozovat i ty činnosti, na které jsme neměli prostředky z grantů.
- ✓ Náš dík také patří všem návštěvníkům tradičních úterních panelových besed v Klubu techniků na Novotného lávce, kterým tyto akce ani po neuvěřitelných patnácti letech nezevšedněly a vždy každý měsíc se s chutí pouštěli s panelisty do vášnivých diskusí.
- ✓ Rádi bychom na tomto místě také poděkovali všem panelistům, kteří věnovali mnoho času přípravě svého vystoupení na besedách a bez jejichž účasti by tyto akce ztrácely na zajímavosti.
- ✓ Děkujeme všem našim členům a příznivcům, kteří navštěvovali také ostatní akce STUŤ a tím nám dávali najevo, že tu nejsme zbyteční.
- ✓ Jsme vděční za důvěru, kterou nám i v tomto roce poskytovala spousta našich přátel a příznivců, stejně tak za podporu, přízeň a pomoc.

Krátká 26, 100 00 Praha 10
poštovní adresa: Krkonošská 1, 120 00 Praha 2
e-mail: eva.vavrouskova@ecn.cz
<http://www.stuz.cz>

IČO 47608277
Číslo účtu 3944349/0800